

کرونا، دینداری و جامعه دینداران

علیرضا پیروزمند^۱

«إِنَّ اللَّهَ يُدَافِعُ عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ خَوَّانٍ كَهُورٍ»

ویروس کرونا جامعه جهانی را غافل گیر کرد، نه تنها عامه مردم بلکه پزشکان، سیاست مداران، اقتصاددانان، مددکاران اجتماعی، اصناف، علما، ارباب رسانه، مراکز علمی و آموزشی خانواده و... . در میان جنبه های متنوع و تاثیرگذار ماجرا جنبه ای که پر حجم بدان پرداخته شده است نقش دین داران در این میدان و متقابلاً تاثیر این پدیده در دینداری مردم بوده است.

از آغازین روزهایی که خبر انتشار ویروس منحوس -بنا به آنچه ابتدا در رسانه ها منتشر شد- از قم مقدس به گوش رسید، عده ای چنین شایع کردند که عامل ورود آن به ایران طلاب چینی مقیم قم بود. و به این واسطه بی توجهی جامعه اله صطفی و به تبع حوزه علمیه را عامل اولیه معرفی نمودند که البته مستنداً تکذیب شد و دیری نگذشت که موج دوم خبری شروع شد مبتنی بر اینکه علمای قم مانع قرنطینه شدن مشهد و قم شدند و به این دلیل بیماری به کل کشور سرایت کرده است و تلاش کردند از این طریق تقابلی بین حوزه علمیه با مردم از طریق موضوع سلامت ایجاد نمایند. در موج سوم، مسأله تعطیلی بقاع متبرکه مطرح شد، به دلیل ناآشنا بودن پدیده و سرعت و کیفیت سرایت آن بررسی کارشناسی لزوم این تعطیلی، چند روزی به طول انجامید. گذشته از اینکه در همین ایام نیز جامعه مذهبی حضور کم حجمی در این اماکن داشتند و در سایر اماکن تجمع مردم نیز محدودیت جدی اجرا نمی شد، همین ایام کوتاه کافی بود تا اعتقاد مذهبی مردم به دارالشفای بودن این اماکن مقدس به سخریه گرفته شده و باز هم جامعه مذهبی به محوریت علما را در مقابل مردم قرار دهند و آنها را مخالف علم و خرافاتی قلمداد نمایند تاجایی که روشنفکران خارج نشین نیز به جرگه تعقیب کنندگان این سیاست رسانه ای ملحق شدند و عقده های دهها ساله خود نسبت به روحانیت را مجدد بروز دادند.

بهانه بعدی دفن اجساد افراد متوفی بود، تشخیص اولیه جامعه پزشکی بر خطر بودن غسل و حتی تیمم نیز تشییع جنازه آنها بود، اگرچه جامعه مذهبی از این ماجرا نیز بهانه چهارم را به دست داد و البته به تدریج جامعه پزشکی متقاعد شد که با رعایت شرایط غسلی انجام شود. به موازات این موارد موج دیگری به بهانه شیوه درمان این بیماری به راه افتاد و آن تقابل جامعه مذهبی با جامعه علمی و علم پسند در قالب تقابل طب شیمیایی و طب سنتی بود. بعضی متخصصان طب ایرانی یا سنتی که به غلط خود را نماینده طب اسلامی معرفی می کردند نیز البته از سر دلسوزی

^۱ مسؤل گروه اصول فقه احکام حکومتی در فرهنگستان علوم اسلامی - استادیار دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی
تهران - ar.andiseh@gmail.com

^۲ سوره مبارکه الحج آیه ۳۸

و انگیزه برای بهبودی مردم ناشیانه بهانه کافی فراهم نمودند و عده ای از متخصصان طب شیمیایی و حامیان سیاسی آنها نیز فرصت را برای تسویه حساب با طب سنتی مهیا دیدند با وجودی که خود نیز درمان علمی نداشتند در مقابل استفاده از دانش طب سنتی مقاومت نمودند.

فارغ از تفاوت یا حتی تنازع علمی این دو گروه آنچه برای عده ای دسیسه گر مهم بود دمیدن بر طبل اختلاف جامعه دینداران با جامعه علمی و علم پسند بود. این موج به تدریج با مواجهه معقول تر طرفین تخفیف پیدا کرد و از محوریت خط خبری خارج شد.

موج ششم با ورود به ماه مبارک رمضان و به ویژه فرارسیدن شبهای قدر و تبلیغ مبلغان مذهبی آغاز شد، با پذیرش عدم اعزام مبلغین و برگزاری مجالس احیا و فقط در مساجد و تکایا با رعایت اصول بهداشتی این بهانه تقابل نیز خنثی شد.

موج هفتم ایجاد تقابل بین سلامت و مناسک مذهبی با نزدیک شدن محرم الحرام و ایام اقامه عزای سیدالشهدا علیه السلام به قوت و با حمایت صریح رسانه های خارجی کلید خود و به ویژه پس از اعلام رئیس جمهور مبتنی بر برگزاری این مراسم در همه مناطق کشور با رعایت موازین بهداشتی. ان شا الله جامعه مذهبی همچون مجالس شبهای قدر و تجربه بازگشایی محدود و بقاع متبرکه، تجربه متفاوتی را در عزاداری به نمایش بگذارند و تضرع جمعی به درگاه الهی را پشتوانه اجابت دعاها و رفع این بلا قرار دهند.

جامعه مذهبی با هدایت رهبری معظم دام ظلّه و علمای روشن ضمیر خود علاوه بر عبور صبورانه از این هجمه پر حجم رسانه ای با حضور مبتکرانه و مسئولانه همدلی و ایثار جمعی را به نمایش گذاشت و اغیار را نیز به ستایش واداشت، حضور مستمر جمعی از روحانیون جهادی در کنار بیماران غمگین و مضطرب، پرستاران فداکار و خسته که تسلاهی برای بازماندگان بود، نهضت تولید ماسک بدون چشم داشت اجرای فراگیر طرح مواسات مومنانه، پاسخ منطقی، مستدل و محترمانه به شبهات اعتقادی مطرح شده، پذیرش بلکه پیش گامی در رعایت موازین بهداشتی، تجربه مثال زدنی بود که در کنار تلخی واقعه، زیبایی ایمان، پیوند مومنانه، خالصانه و در هم شکستن معیارهای زندگی اهل دنیا را به نمایش گذاشت.

این تضرع عاجزانه به درگاه الهی و توسل به ساحت معصومین علیهم السلام نه تنها دینداری مردم را تضعیف و جامعه دینداران را منفعل نساخت، بلکه عطر معنویت و دینداری را بیش از پیش در فضای جامعه گسترانید.

ان شا الله شر این ویروس منحوس از سر همه جوامع کوتاه شود اما تا این شرایط ادامه دار باید ادامه این سیاست رسانه ای را انتظار داشت و آگاهانه تر از گذشته با آن برخورد نمود و هر چه انسجام در موضع گیری جامعه مذهبی به محوریت رهبری معظم دام ظلّه، علما و مسئولین محترم بیشتر باشد تلاش معاندین نتیجه عکس خواهد داد